

Adviesraad

SAMENLEVINGSZAKEN MAASSLUIS

Advies over het Armoedebeleid MVS 2016 t/m 2019

Maassluis, 18 maart 2016

Aan het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Maassluis

Postbus 55
3140 AB Maassluis

i.a.a: mevrouw D. Curfs, directeur Stroomopwaarts

T 010 – 5919243
E info@adviesraadsamenlevingszakenmaassluis.nl
I www.adviesraadsamenlevingszakenmaassluis.nl

uw kenmerk: geen

Datum: 18-3-16

ons kenmerk: Maart 2016 1

bijlage(n):geen

Onderwerp: Advies van de Adviesraad Samenlevingszaken Maassluis over het
“Armoedebeleid MVS 2016 t/m 2019”

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Bij deze voldoen we gaarne aan uw verzoek om advies te geven over het armoedebeleid voor de 3 waterweggemeentes over de periode 2016-2019. Met name ook omdat het hier een beleidsnota betreft die in een beginfase is en adviezen op een eenvoudige wijze bij de beleidsontwikkeling kunnen worden meegenomen.

We brengen u daarbij overigens in herinnering dat we de afgelopen jaren reeds meerdere adviezen op onderdelen van dit onderwerp hebben gegeven die ook nu bij de hervorming van het armoedebeleid van waarde zijn (zie hiervoor het “Advies over armoedebeleid voor kinderen in Maassluis” van 13 oktober 2013 en onze adviezen rond de invoering van de participatiewet). De adviezen in deze stukken herhalen we hier kortheidshalve niet. Dit advies heeft betrekking op uw concept- beleidsnota van 16 februari 2016.

Het karakter van de op te stellen beleidsnota

1. In de inleiding geeft U aan dat u in deze beleidsnotitie de kaders en de doelstellingen wilt opnemen. De concrete activiteiten wilt U opnemen in een apart activiteitenplan. Normaal gesproken worden in een beleidsnota naast de kaders en de doelstellingen ook de activiteiten opgenomen, wordt aangegeven welke resultaten men met het beleid wil boeken en hoe men het beleid wil uitvoeren. Wanneer men zich beperkt tot de kaders en de doelstellingen verliest een

beleidsnota zijn waarde en kan men het eigenlijk ook nauwelijks een beleidsnota noemen. Immers doelstellingen formuleren zonder aan te geven hoe men deze wil bereiken is vrijblijvend en geeft geen duidelijk zicht op de keuzes die men moet maken.

Er dient uiteraard wel ruimte te zijn om van jaar tot jaar in te spelen op kleine veranderingen doch in grote lijnen kunnen ook reeds nu de acties hoe men de doelstellingen wil bereiken en wie deze gaat uitvoeren worden weergegeven. *Het advies is daarom ook de acties hoe men de doelstellingen wil bereiken en wie deze acties moeten uitvoeren in hoofdlijnen in deze beleidsnota op te nemen.*

2. Het valt op dat in de beleidsnota geen terugblik op het in de afgelopen jaren gevoerde beleid is opgenomen. Er wordt wel een onderzoek uitgevoerd in de vorm van een minima-effectenrapportage (MER) doch een dergelijke studie, kent, ook al zal deze zeer behulpzaam kunnen zijn bij het verkrijgen van inzicht bij welke gezinstypen de belangrijkste knelpunten liggen, ook zijn beperkingen. Een dergelijke studie gaat er immers van uit dat de gezinstypen gebruik maken van de maatregelen die beschikbaar zijn. In de praktijk is dit niet het geval. Cijfers over het gebruik van voorzieningen in de afgelopen jaren ontbreken nu nog.

Er zijn meerdere argumenten om wel een terugblik op het in de praktijk gevoerde beleid op te nemen en daar conclusies aan te verbinden:

- er wordt al jarenlang armoedebeleid gevoerd door de gemeentes. Het wettelijk instrumentarium wijzigt weliswaar en daardoor zijn aanpassingen nodig doch vele instrumenten waar men over kan beschikken zijn niet fundamenteel anders en ook de problematiek waar het over gaat is niet nieuw. Het is bekend dat van sommige regelingen minder gebruik wordt gemaakt dan mogelijk is. Soms zijn de bedragen zo klein dat men zich nauwelijks kan voorstellen dat deze in de praktijk effect hebben. Dit soort informatie kan behulpzaam zijn om een betere kwaliteit van het armoedebeleid te krijgen.

- de drie gemeentes verschilden op onderdelen in de aanpak van het beleid. Dat geeft een unieke mogelijkheid om van elkaar te leren welke aanpak de beste resultaten leverde.

Het advies is om een goede analyse van het in de afgelopen jaren gevoerde beleid te maken en te zien waar knelpunten liggen.

We zijn ons er van bewust dat deze aanpassingen in het karakter van de beleidsnota wellicht meer tijd vergen dan mogelijk in de huidige planning is voorzien doch het armoedebeleid betreft een beleidsveld dat zeer belangrijk is: het treft een grote groep van de bevolking, er is veel geld mee gemoeid, het heeft invloed op het functioneren van het hele sociale systeem. Daarom is zorgvuldigheid geboden.

We zijn ons er ook van bewust dat een dergelijke aanpak zoveel tijd zal vergen dat men niet mag verwachten dat deze dit jaar nog tot feitelijk resultaat zal leiden. Er zijn evenwel middelen beschikbaar en het is zaak te zorgen dat de voorzieningen

worden gebruikt. *We adviseren U dan ook om tijdig maatregelen te nemen, opdat niet zoals afgelopen jaar het tegen het einde van het jaar onder grote druk een noodmaatregel moet worden getroffen.*

3. Het is in niet duidelijk wat men precies onder het gemeentelijke armoedebeleid verstaat. Bij armoede gaat het om het niet kunnen rondkomen met het inkomen. *Wij adviseren U duidelijker te maken waar de beleidsnota wel en waar deze niet over gaat.* Om een paar voorbeelden te nemen. Schulden en schuldhelpverlening is een belangrijk onderwerp bij armoede. Vormt dit nu onderdeel van het armoedebeleid of niet. Huisvesting vormt een belangrijke uitdaging voor gezinnen die niet kunnen rondkomen. Moeten de voorzieningen voor huisvesting een plaats krijgen in deze nota of niet? Scholing is een belangrijk instrument in het kader van preventie van armoede. De voedselbank heeft een belangrijke functie voor een reeks armere gezinnen. Vormt de wijze waarop de overheid wil omgaan met deze voorziening onderdeel van deze beleidsnota of niet. Beschut Werk en sociale werkvoorziening vormen instrumenten voor mensen met een arbeidshandicap om een inkomen te verdienen en zo rond te kunnen komen. Gaat deze nota ook hier over?

Nader uit te werken punten

Deze beleidsnotitie zien als een eerste aanzet. Op een aantal punten zal deze, zo is ook uw voornemen, nader worden uitgewerkt (bijvoorbeeld mede afhankelijk van de uitkomsten van de Minima-effectenrapportage, zoals U aangeeft).

4. De kaders voor het armoedebeleid liggen voor een groot deel vast in de wettelijke uitgangspunten. Gemeentes kunnen hier wel een eigen couleur lokale aan geven doch veel is door de rijksoverheid bepaald. Deze kaders missen we. *We adviseren U deze op te nemen.* Bij de kaders missen we ook de financiële kaders. Financieel ligt de primaire verantwoordelijkheid bij het Rijk: het rijk levert de financiële middelen. *Wij adviseren U daarom bij de kaders ook op te nemen dat de gemeente door de jaren heen genomen blijft binnen het financiële kader dat de rijksoverheid biedt.* Indien de gemeente immers meer middelen zou besteden voor dit beleidsonderdeel dan van het rijk ontvangt, zal dit ten koste gaan van andere voorzieningen in de gemeente die een collectief karakter hebben. Armoedevoorzieningen komen individuen ten goede en hebben een privaat karakter.
5. De nota gaat uit van een zich wijzigende visie op de rol van de overheid in het maatschappelijke bestel. Kort gezegd: niet "zorgen voor" doch "zorgen dat". Eigen verantwoordelijkheid van de burgers en zelfredzaamheid staan voorop. De realiteit is echter weerbarstig: soms leidt deze aanpak niet tot het nagestreefde resultaat. *Wij adviseren U daarom in die gevallen waar mensen zich niet zelf kunnen redden met hen mee te lopen en hen te ondersteunen, totdat ze wel "zelfredzaam" zijn en*

dit op te nemen bij de kaders. Armoedebeleid dient een vangnet te bieden en we moeten dit niet willen wegtrekken als iemand niet zelfredzaam is en valt.

6. Bij de beleidsdoelstellingen worden in de nota nu hoofdzakelijk doelstellingen genoemd die gaan over de vraag via welke weg men effecten wil bereiken (via preventie, via activering). *We adviseren bij de doelstellingen ook aan te geven wat men wil bereiken.* We denken hier aan doelstellingen als dat mensen met een laag inkomen:
 - voldoende financiële middelen hebben om voedsel en kleding te kopen,
 - dat ze voldoende middelen hebben voor huisvesting (woning, energie),
 - dat ze voldoende middelen hebben om te kunnen participeren in het maatschappelijke leven (sport, cultuur). Participatie mag voorts niet alleen beperkt zijn tot kinderen!
 - Ook dienen gezinnen in armoede voldoende middelen te hebben om gebruik te maken van gezondheidsvoorzieningen, zoals de nota terecht aangeeft.
7. In de nota wordt op een reeks van plaatsen het voorstel herhaald om de grens waarbij men voor een reeks van voorzieningen van het armoedebeleid in aanmerking komt te verhogen van 110% naar 120% van de toepasselijke bijstandsnorm, naar het voorbeeld van wat nu geschiedt in Schiedam. Het verbaast ons dat hier geen enkel argument bij wordt gegeven. Dit lijkt bij uitstek een punt waarvan men uit ervaringen de afgelopen jaren lering kan trekken. Duidelijk is in elk geval dat de uitvoeringskosten zullen stijgen. Uiteraard zullen ook de kosten van de voorzieningen stijgen aangezien de doelgroep aanmerkelijk groter wordt. Doch welk bedrag hier voor wordt ingeschat en of dat beschikbaar is, is in de nota niet opgenomen. Het bedrag dat er voor wordt gebruikt zal in elk geval niet gebruikt kunnen worden voor andere collectieve voorzieningen. Ook het effect op het sociaal systeem is niet duidelijk want voor een aanmerkelijk grotere groep wordt het minder aantrekkelijk om zich in te spannen om tot een hoger inkomen te geraken.. Op deze wijze wordt dit een sprong in het duister. Wij brengen U hierbij in herinnering dat in Maassluis in het verleden ook een grens van 120 % gold doch dat hier vanaf is gestapt. *Wij adviseren U dit voorstel beter te motiveren.*
8. De nota stelt dat het armoedebeleid geen doelgroepenbeleid voert. Maatwerk staat voorop. Categoriele ondersteuning is wettelijk gezien inderdaad uit den boze. Doch is bekend dat armoede in sommige bevolkingsgroepen meer voorkomt dan bij andere. Dat ziet men bijvoorbeeld ook terug in de cijfers van bijstand: allochtonen, ongehuwde vrouwen met kinderen, mensen met een arbeidshandicap. Bij maatwerkvoorzieningen waarbij men elk geval afzonderlijk beoordeelt, kan men uiteraard deze groepen ook bereiken, doch soms hebben aparte benaderingswijze zoals bijvoorbeeld uit de inschakeling van de stichting AANZET blijkt, meerwaarde. Nu verwijst U bij kwetsbare groepen naar slechts enkele (mensen uit de maatschappelijke opvang, met psychische problemen of een laag IQ). *Het advies is*

deze kwetsbare groepen aan te vullen en aan te geven welke maatregelen u voor hen wilt treffen in het kader van het armoedebeleid.

9. Van armoede is bekend dat gezinnen die met armoede te maken hebben daar vaak langdurig mee te maken hebben. Het is moeilijk voor een gezin in armoede om uit de armoede te raken en als men er uit komt niet weer terug te vallen. Armoede blijkt daarbij ook nog vaak overerfbaar te zijn. *In dit kader adviseert de Adviesraad U om de nadruk langdurig te leggen op kinderen in gezinnen met armoede en zo armoede op termijn te voorkomen.* Kinderen zijn zelf niet verantwoordelijk voor de sociaal economische situatie in het gezin waar ze opgroeien. Het is wel zaak dat ze een goede start maken, ook als de ouders arm zijn. Dat betekent dat deze kinderen goed onderwijs dienen te krijgen dat ze vroeg beginnen met onderwijs. Dat ze op school volledig mee kunnen doen. Dat ze voldoende faciliteiten hebben om te leren (boeken, computer etc.) Beter scoren in het onderwijs betekent, zo blijkt uit diverse onderzoeken, later ook betere banen, meer sociale zekerheid en een beter inkomen. Deze gezinnen dienen ook voldoende andere ondersteuning te krijgen. Het wijkteam kan hen de weg wijzen bij opvoedproblemen en aangeven waar mogelijkheden voor ontwikkeling (sport/cultuur). Het wijkteam kan hen ook op weg helpen naar voorzieningen in het kader van werk. De gezinsspecialist op school heeft een belangrijke functie. Soms kan beschermingsbewind behulpzaam zijn. Ouders dienen zich soms een andere denkwijze eigen te maken. Mogelijk kan een benaderingswijze als in de "Harlem children's zone", elders bijvoorbeeld in Rotterdam en Antwerpen ook nagevolgd, inspiratie geven voor het kiezen van een benaderingswijze voor deze groep. *Wij adviseren U hier kennis van te nemen.*
10. De ervaring leert dat het moeilijk is om alle personen en gezinnen die met te weinig middelen te maken hebben en waar het praktisch zou zijn om ondersteuning te geven met de bestaande regels adequaat tegemoet te komen. Bij sommige gemeentes zijn er experimenten waarbij men in de vorm van een project middelen reserveert en een wijkteam over een beperkte hoeveelheid middelen beschikt en snel tegemoet kan komen. Zo'n project kent men bijvoorbeeld in de gemeente Zaanstad, waar het wijkteam over een beperkt budget in het kader van de bijzondere bijstand beschikt en deze middelen in bijzondere gevallen kan besteden om daarmee ergere problemen te voorkomen. *Wij adviseren U hier kennis van te nemen en te bezien of een dergelijke methode ook hier toepasbaar is.* Overigens zijn ook in Maassluis enkele instellingen waar men faciliteiten kent om op beperkte schaal noodgevallen tegemoet te komen.

11. De Adviesraad heeft in 2013 in overweging gegeven te voorzien in een pasjessysteem en is blij met de voornemens die nu in de nota staan. Vraag is wel of een eenmalige toetsing van het inkomen volstaat. Mogelijk is de toetsing te koppelen aan andere voorzieningen die ook afhankelijk zijn van het inkomen en dat daarom regelmatig wordt geïnventariseerd. Op deze wijze blijven de gegevens up to date. *Wij adviseren U het zo te organiseren dat de gegevens over het inkomen (en dus of men voorbepaalde voorzieningen in aanmerking kan komen) steeds up to date zijn.*
12. De kosten van het openbaar vervoer kunnen voor personen op of rond het minimum een belemmering vormen om hier gebruik van te maken. We denken dan met name aan ouderen en aan personen met een handicap. In andere gemeentes is openbaar vervoer soms gratis voor bepaalde bevolkingsgroepen. Wij adviseren U na te gaan in hoeverre er behoefte is om hier een voorziening voor te treffen en wat de kosten daarvan zouden zijn.
13. In de nota is nu nog geen informatie opgenomen over de planning van de diverse voorzieningen die men in het kader van het armoedebeleid wil treffen. Wel staat onder budget dat het de bedoeling is dat het doel is dat "het huidige armoedebeleid de komende jaren geleidelijk wordt omgevormd tot het vernieuwd armoedebeleid. *Wij adviseren U om de planning concreter te maken, om op deze wijze te komen tot een reëel verwachtingsniveau en ruimte te geven voor discussie en besluitvorming ook op dit punt.*
14. De financiële gevolgen van het armoedebeleid zijn nu nog niet aangegeven. *Wij adviseren U deze zowel wat de inkomstenkant als aan de uitgavenkant uit te werken en dat op een wijze dat ook per gemeente duidelijk is wat men kan verwachten.*

Bart Luttk

Voorzitter van de Adviesraad Samenlevingszaken Maassluis

